

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

21 februarie 2014

M.C. nr. _____

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28, mun. Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova

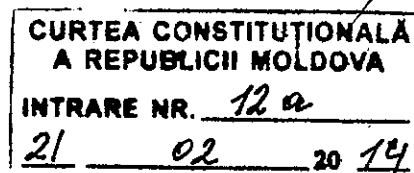
SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit.g) din Legea nr.317-XIII din 13.12.1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(I) lit.g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr.502-XIII din 16.06.1995

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **GODEA**
2. Prenume: **MIHAI**
3. Funcția: **deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
4. Adresa: **mun. Chișinău, MD-2012, str. Chișinău, str. Vasile Alecsandri 95**
5. Tel./fax: **069899210**

Mihai GODEA

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare unele prevederi și sintagme din Codul Fiscal nr. 1453-XIV din 8 noiembrie 2002, după cum urmează:

- Alin. (6) din art. 165. Cod Fiscal referitor la evidența obligațiilor fiscale ale persoanelor fizice (unde prin prisma **art.5 alin.1**, pct.3) se includ persoanele care desfășoară activitate în baza licenței – avocații, notarii, executorii judecătorești, traducătorii etc.) pe baza codurilor fiscale trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

...

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7 Constituția, Lege Suprema

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Suprema. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 25. Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. ACTELE INTERNAȚIONALE:

Convenția Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale:

Articolul 8. Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decît în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

Convenția pentru protecția persoanelor față de tratamentul automatizat al datelor cu caracter personal (Strasburg, 28.01.1981)

Articolul 5 - Caracteristica datelor

Datele cu caracter personal care constituie obiectul tratamentului automatizat sunt:

- a. obținute și tratate în mod corect și legal;
- b. înregistrate pentru scopuri determinate și legitime și nu pot fi utilizate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri;
- c. adecvate, pertinente și non excesive scopurilor pentru care au fost înregistrate;
- d. exacte și dacă este necesar, actualizate;
- e. păstrate sub o formă ce permite identificarea persoanelor respective pentru un termen nu mai mare decât cel necesar scopurilor pentru care au fost înregistrate datele.

Codul Fiscal

Articolul 5. Noțiuni generale

Următoarele noțiuni se aplică în scopul impozitării, fără modificarea statutului juridic al persoanelor juridice și fizice prevăzut de legislația în vigoare:

1) *Persoană* – orice persoană fizică sau juridică.

2) *Contribuabil, subiect al impunerii* – persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective; persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate.

3) *Persoană fizică*:

a) cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin, apatrid;

b) forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, inclusiv întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier), dacă prezentul cod nu prevede altfel.

4) *Persoană juridică* – orice societate comercială, cooperativă, întreprindere, instituție, fundație, asociație, inclusiv creată cu participarea unei persoane străine, și alte organizații, cu excepția subdiviziunilor organizațiilor nominalizate ce nu dispun de patrimoniu autonom și a formelor organizatorice cu statut de persoană fizică, potrivit legislației. .

13) *Agent economic* – orice persoană ce desfășoară activitate de întreprinzător.

16) *Activitate de întreprinzător, afacere (business)* – orice activitate conform legislației, cu excepția muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfășurată de către o persoană, având drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit.

Capitolul 4 EVIDENȚA CONTRIBUABILILOR

Articolul 161. Dispoziții generale

(1) Organul fiscal ține evidența contribuabililor, atribuindu-le coduri fiscale și actualizând registrul fiscal în modul stabilit de prezentul titlu și de instrucțiunea aprobată de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

(2) Codul fiscal, conform prezentului capitol, se atribuie o singură dată, indiferent de dispozițiile legislației fiscale privind stabilirea și stingerea obligațiilor fiscale. Legislația fiscală poate să prevadă ca persoana căreia i s-a atribuit cod fiscal să se înregistreze suplimentar ca plătitor al diferitelor tipuri de impozite și taxe.

Articolul 162. Atribuirea codului fiscal

(1) În conformitate cu prezentul cod, se atribuie cod fiscal:

a) oricărei persoane juridice, întreprinderi cu statut de persoană fizică;

b) oricărei persoane fizice – cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid – care dispune de obiecte impozabile sau care are obligații fiscale, conform legislației fiscale, sau care a obținut dreptul de a exercita o anumită activitate în baza patentei de întreprinzător;

c) oricărei persoane juridice sau organizații cu statut de persoană fizică nerezidente care dispune de obiecte impozabile pe teritoriul Republicii Moldova sau care are obligații fiscale în conformitate cu legislația fiscală.

Articolul 163. Locul, termenele și modul de atribuire a codului fiscal

(1) Persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.a) și c) li se atribuie cod fiscal de către inspectoratul fiscal de stat teritorial în a cărui rază se află sediul (domiciliul), indicat în documentele de constituire (în buletinul de identitate) sau în documentul prin care se permite practicarea activității, ori se află obiectul impozabil.

(2) În cazurile prevăzute la art.162 alin.(1) lit.a), numărul de identificare de stat indicat în decizia de înregistrare, eliberată de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, sau în documentul ce permite practicarea activității reprezintă codul fiscal al contribuabilului.

(4) Numărul de identificare de stat, indicat în certificatul/decizia de înregistrare, este considerat codul fiscal al persoanelor înregistrate de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, iar certificatul/decizia de înregistrare este recunoscut/ recunoscută și ca certificat de atribuire a codului fiscal.

(6) Codul fiscal al persoanelor indicate la art.162 alin.(1) lit.b) reprezintă codul personal indicat pe verso-ul buletinului de identitate sau este identic cu numărul actului de identitate al cetățeanului străin sau al apatridului. Codul fiscal al persoanelor fără buletin de identitate reprezintă seria și numărul pașaportului, iar dacă nu au nici pașaport, seria și numărul certificatului de naștere sau al altui act de identitate.

Articolul 165. Utilizarea codului fiscal

(1) Orice persoană obligată, conform legislației fiscale, să prezinte organului fiscal dare de seamă fiscală sau alte documente trebuie să indice în ele codul său fiscal.

(2) Orice persoană obligată, conform legislației fiscale și altor acte normative, să prezinte organului fiscal dare de seamă fiscală sau alte documente referitoare la o altă persoană va cere acesteia codul fiscal și îl va indica în documentul respectiv. Dacă această altă persoană nu comunică codul fiscal, prima persoană va menționa acest fapt în documentele prezentate.

(3) La încheierea tranzacțiilor și efectuarea operațiunilor economice, părțile sînt obligate să indice în documentele respective codurile lor fiscale.

(4) Organul fiscal trebuie să indice codul fiscal al contribuabilului în toate avizele expediate lui.

(5) Subdiviziunile unei persoane juridice care nu au statut de persoană juridică utilizează codul fiscal al acesteia.

(6) Evidența obligațiilor fiscale ale persoanelor fizice se ține pe baza codurilor fiscale trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației.

LEGE contabilității Nr. 113 din 27.04.2007

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Prevederile prezentei legi se aplică tuturor persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiilor necomerciale, inclusiv instituțiilor publice, notarilor, avocaților și birourilor înființate de aceștia, executorilor judecătorești, precum și reprezentanțelor și filialelor întreprinderilor (organizațiilor) nerezidente, înregistrate în Republica Moldova (denumite în cele ce urmează entități), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

[Art.2 modificat prin LP267 din 23.12.11, MO13-14/13.01.12 art.32; în vigoare 13.01.12]

Articolul 19. Documente primare

- (1) Faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare.
- (2) Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării operațiunii, iar dacă aceasta este imposibil - nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului.
- (3) Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare, aprobate de Ministerul Finanțelor. În lipsa formularelor tipizate sau dacă acestea nu satisfac necesitățile entității, entitatea elaborează și utilizează formulare de documente, aprobate de conducerea ei, cu respectarea cerințelor alin.(6).
- (4) Documentele primare întocmite pe suport de hârtie sau în formă electronică au aceeași putere juridică.
- (5) În cazul întocmirii documentului primar în formă electronică, entitatea, la solicitarea utilizatorului, este obligată să imprime copia documentului pe suport de hârtie din cont propriu.
- (6) Documentele primare întocmite vor conține următoarele elemente obligatorii:
- a) denumirea și numărul documentului;
  - b) data întocmirii documentului;
  - c) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al entității în numele căreia este întocmit documentul;
  - d) denumirea, adresa, IDNO (codul fiscal) al destinatarului documentului, iar pentru persoanele fizice - codul personal;
  - e) conținutul faptelor economice;
  - f) etaloanele cantitative și valorice în care sînt exprimate faptele economice;
  - g) funcția, numele, prenumele și semnătura, inclusiv digitală, a persoanelor responsabile de efectuarea și înregistrarea faptelor economice.
- (7) La întocmirea documentelor primare, pentru persoanele neînregistrate ca subiecți ai activității de întreprinzător, respectarea prevederilor alin.(6) lit.d) nu este obligatorie.
- (8) În documentele primare întocmite pentru necesitățile interne ale entității, respectarea prevederilor alin.(6) lit.c) și d) nu este obligatorie.
- (9) Documentele primare primite de entitate într-o limbă străină, alta decît cea engleză și rusă, vor fi traduse în limba de stat, cu expunerea tranzacției respective.
- (10) În funcție de natura faptelor economice și a tehnologiei de prelucrare a informației, persoanele prevăzute la art.13 pot include în documentele primare elemente suplimentare.
- (11) Persoanele care întocmesc și/sau semnează documentele primare răspund în conformitate cu art.44.
- (12) Documentele de casă, bancare și de decontare, datoriile financiare, comerciale și calculate pot fi semnate unipersonal de conducătorul entității ori de două persoane cu drept de semnătură: prima semnătură aparține conducătorului sau altei persoane împuternicite, a doua - contabilului-șef sau altei persoane împuternicite. Semnăturile pe documentele menționate, după caz, se confirmă prin aplicarea ștampilei entității respective. În lipsa funcției de contabil-șef, ambele semnături pe documentele menționate se aplică de conducătorul entității respective sau de alte persoane împuternicite.

LEGE privind protecția datelor cu caracter personal Nr. 133 din 08.07.2011

Articolul 1. Scopul legii

Scopul prezentei legi este asigurarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege reglementează relațiile juridice care apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal ce fac parte dintr-un sistem de evidență sau care sînt destinate să fie incluse într-un asemenea sistem, efectuată în totalitate sau în parte prin mijloace automatizate, precum și prin alte mijloace decît cele automatizate.

Articolul 3. Noțiuni principale

Termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații:

date cu caracter personal – orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale;

.....

consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, conform cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc;

depersonalizarea datelor – modificarea datelor cu caracter personal astfel încît detaliile privind circumstanțele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile ori

să permită atribuirea doar în condițiile unei investigații care necesită cheltuieli disproporționate de timp, mijloace și forță de muncă.

Articolul 6. Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal

- (1) Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepția cazurilor în care:
- a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul. În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obținerea consimțământului în formă scrisă al reprezentantului lui legal;
  - b) prelucrarea este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege și ținându-se cont de faptul că o eventuală dezvăluire către un terț a datelor cu caracter personal prelucrate în acest scop poate fi efectuată numai dacă există o obligație legală a operatorului în acest sens;
  - c) prelucrarea este necesară pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal ori a altei persoane, în cazul în care subiectul datelor cu caracter personal se află în incapacitate fizică sau juridică de a-și da consimțământul;
  - d) prelucrarea este efectuată în contextul activităților legitime de către asociații obștești, partide și alte organizații social-politice, de către sindicate, asociații de patronat, organizații filozofice sau religioase, organizații cooperatiste necomerciale, cu condiția ca prelucrarea să se refere numai la membrii acestora sau la persoanele cu care acestea au contacte permanente în legătură cu scopurile lor și cu condiția ca datele să nu fie dezvăluite terților fără consimțământul subiecților datelor cu caracter personal;
  - e) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;
  - f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție al subiectului datelor cu caracter personal;
  - g) prelucrarea este necesară în scopul asigurării securității statului, cu condiția ca aceasta să se efectueze cu respectarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal și a celorlalte garanții prevăzute de prezenta lege.

Articolul 9. Prelucrarea datelor cu caracter personal având funcție de identificare

Prelucrarea numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal având o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiții:

- a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul;
- b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

4.1. Prin modificările Codului Fiscal operate prin Legea nr. 324 din 23.12.13 (MO320-321/31.12.13 art.871; în vigoare 01.01.14) din alineatul (1), litera a), articolul 162 a fost exclusă sintagma „*precum și oricărui notar public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori*”, iar art.165 a fost completat cu alin.6 cu următorul conținut ” *Evidența obligațiilor fiscale ale persoanelor fizice se ține pe baza codurilor fiscale trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației.* ”

Modificările enunțate au diferențiat modalitatea de evidență a contribuabililor persoane fizice înscrși art. 5 pct. 3) *lit. b)* unde se înscriu ”forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, inclusiv întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier).” Astfel, *notarul public, cabinetul avocatului, persoana care practică activitate particulară de detectiv și de pază, executorul judecătoresc, biroul individual al mediatorului, biroul asociat de mediatori trebuie identificat prin codul fiscal identic cu codul personal al cetățeanului trecut în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației, iar codul fiscal al altor persoane fizice cum ar fi întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească, întreprinderea în comandită va avea codul fiscal care reprezintă numărul de identificare de stat atribuit de Camera înregistrării de stat și generat din Registrul unităților de drept.*

Astfel, *numărul de indentificare de stat (IDNP) al persoanei* cade sub incidența noțiunii de date cu caracter personal, însăși RM recunoaște acest fapt. În conformitate cu prevederile Anexeii nr.1 la cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor

informaționale de date cu caracter personal, aprobate prin Hotărârea Guvernului RM nr.1123 din 14.12.2010. Datele cu caracter personal, care direct sau indirect identifică o persoană fizică, în special prin referire la un **număr de identificare (cod personal)**, la unul sau mai multe elemente specifice proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale, se împart în două categorii: obișnuite și speciale. Categoria obișnuită o constituie informația care dezvăluie: [...] **IDNP** (pct.3 subpunctul 5)). O nuanțare similară a includerii IDNP-ului în categoria datelor cu caracter personal este specificată în dispoziția art.9 din Legea nr.133/2011. De menționată că art.9 este intitulat „prelucrarea datelor cu caracter personal **având funcție de identificare**”, în acord cu care, „Prelucrarea numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal având o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiții: a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul; b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație.”

Subliniem, că numărul de identificare de stat (IDNP) cuprinde/acoperă un volum sporit de date personale de identificare a persoanei precum și despre relațiile de rudenie/familiale. În acest sens, CtEDO a statuat că, „înafara numelui persoanei, viața privată și de familie poate cuprinde și alte mijloace de identificare personală și a relațiilor de familie” (*Burghartz v. Svitserland*, §24, hotărâre din 22 februarie 1994; *Unal Tekeli v. Turkey*, §42). Prin urmare, IDNP-ul conține o cantitate substanțială de date obiective și incontestabile cu caracter personal. Sub acest aspect, menționăm că potrivit pct.35 al Hotărârii de Guvern nr.333 din 18.03.2002 pentru aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” și Regulamentului cu privire la Registrul de stat al populației, „**R.S.P. este unica sursă de informații referitoare la persoanele fizice** pentru sistemele informaționale automatizate instituționale. Totalitatea informațiilor R.S.P. și ale sistemelor informaționale instituționale, care **acumulează și prelucrează datele cu privire la diferite aspecte ale vieții și activității persoanelor fizice**, constituie platforma informațională a registrului populației”. Punctul 36 al Hotărârii menționate specifică: „Sistemele informaționale automatizate componente ale platformei informaționale a registrului populației se caracterizează în felul următor: Registrul învățământului trebuie să efectueze monitorizarea procesului de obținere a studiilor de către persoana fizică concretă. Evidența începe cu instituțiile preșcolare și continuă pe toată perioada vieții, inclusiv studiile în școală, gimnaziu, liceu, colegiu și instituțiile de învățământ medii, medii speciale, superior, obținerea gradelor științifice și perfecționarea profesională. Totodată, este necesar să se asigure colectarea și actualizarea unui volum maxim posibil de informații, inclusiv datele cu privire la înmatricularea și absolvirea instituției de învățământ, nivelul de instruire, documentele eliberate, specializarea obținută etc. Este, de asemenea, rațional de a se prevedea legalizarea documentelor cu privire la studiile obținute peste hotare în scopul excluderii cazurilor de falsificare a lor. **Registrul resurselor de mobilizare** reflectă raportul persoanei față de serviciul militar (inclusiv serviciul alternativ). O atenție deosebită trebuie să se acorde evidenței satisfacerii serviciului militar de către militarii de carieră. Acest registru cuprinde toate aspectele activității comisariatelor militare. Extrem de importante sînt registrele de evidență specială, incluse în sistemul controlului de stat al disciplinei de drept și financiare al Sistemului informațional național. Este vorba, în primul rînd, de registrul contribuabililor, registrul judiciar și conturul criminologic. În acest sistem intră registrul trecerilor frontierei de stat - din acest registru R.S.P. preia datele intrării și ieșirii din țară a persoanei fizice, care se introduc într-un registru separat. Aceasta este o sursă unică de informație pentru evidența și analiza migrațiunii externe. **Registrele sociale** reprezintă totalitatea registrelor care reflectă activitatea Ministerului Muncii și Protecției Sociale. În aceste registre se va concentra informația completă referitor la ocupația persoanei, locul de lucru, defalcările obligatorii și benevole în fondul social și în alte fonduri; datele cu privire la calcularea și achitarea pensiilor și altor indemnizații, evidența șomerilor, toate categoriile de persoane beneficiare de înlesniri etc. **Registrul sănătății** (analogic cu registrul învățământului) va asigura monitorizarea stării de sănătate a persoanei fizice și evidența actelor cu caracter medical eliberate. **Registrul planurilor de adrese**, deși formal nu se referă la persoanele fizice, servește drept sursă unică de date pentru o raportare mai exactă a acestora la obiectul imobiliar în cadrul înregistrării lor la domiciliu. Registrul conține informații despre toate localitățile, străzile, clădirile, apartamentele și alte obiecte imobiliare și tocmai prin intermediul lui este posibilă „legarea” persoanei de harta digitală. Deținătorii registrelor sus-menționate sînt autoritățile administrației publice, desemnate prin hotărârile guvernamentale corespunzătoare. **Utilizarea identificatorului unic al persoanei fizice (IDNP) în toate registrele menționate și prezentarea uniformă a datelor personale oferă**

posibilitatea de a obține, în caz de necesitate, datele integrate referitoare la orice persoană fizică sau datele statistice generalizate în orice profil al informației de importanță socială. [...]"

Astfel, codul personal al persoanei care însuși reprezintă și se include în datele cu caracter personal, dar și absoarbe o paletă de date cu caracter personal ce vizează **viața privată și de familie** a persoanei, urmează a fi utilizat în calitate de cod fiscal al activității persoanelor excluse din alineatul (1), litera a), articolul 162 CF „*precum și oricărui notar public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori*”.

În altă privință, „Prelucrarea **numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice**, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal avînd o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiții: **a)** subiectul datelor cu caracter personal și-a dat **consimțământul**; **b)** prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație” (art.9 al Legii nr.133/2011). Sub acest aspect, este imperioasă următoarea precizare: subiectul datelor cu caracter personal, în speță - notar public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori - este constrîns, prin efectul legii, contrar voinței, să manifeste consimțământul cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal. Or, **menținerea codului fiscal atribuit anterior amendamentelor nominalizate**, produce efecte dure, negative și nejustificate asupra drepturilor persoanei vizate. Aceasta, întrucît, persoana este pasibilă de răspundere juridică – *evaziune fiscală* (art.301 din Codul contravențional și art.244¹ din Codul penal al RM) – ce operează în cazul în care persoana refuză să-i fie atribuit codul fiscal. Prin urmare, este în imposibilitate să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit, care poate fi calificată drept eschivare. De notat, că în acest sens are loc o restrîngere a drepturilor persoanei și **lipsește consimțământul ei**.

Prin suprapunerea codului personal, acesta fiind de o prelucrare restricționată (art.9 Legea nr.133/2011), cu codului fiscal, acesta devine o informație publică, circulantă, deoarece orice persoană care beneficiază de un serviciu al notarului public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori) este în drept să obțină rechizitele acesteia, care include și codul fiscal, iar în unele profesii actele emise de către acești subiecți, necesită în mod obligatoriu să cuprindă specificarea codului fiscal al emitentului, fapt care constituie o ingerință în viața privată a persoanei. *Consider că prin aceasta are loc ingerință în viața privată* a unor categorii de cetățeni – persoane fizice care desfășoară activitate profesională, ceea ce constituie o ingerință în sensul art.28 din Constituția Republicii Moldova și art.8 CEDO, indiferent dacă datele sunt sau nu utilizate.

Potrivit prevederilor art. 8 alin. (1) din CEDO, dreptul la viața privată garantează **dreptul la intimitate** ori **dreptul de a fi lăsat în pace**. În concepția Curții Europene, viața privată înglobează două aspecte: *dreptul unei persoane de a trăi după cum dorește, la adăpost de priviri indiscrete, și dreptul unei persoane de a-și dezvolta relațiile cu semenii săi, motiv pentru care se poate afirma că noțiunea de viață privată înglobează două elemente principale: viața privată personală și viața privată socială*.

Curtea Europeană în jurisprudența sa constantă în materie, a statuat că stocarea de către o autoritate a datelor legate de viața privată a unui individ poate constitui o ingerință în sensul art. 8 CEDO [Leander c. Suediei, nr. 9248/81, hotărârea din 26 martie 1987.], indiferent dacă datele sunt sau nu utilizate. [Amann c. Elveției, nr. 27798/95, hotărârea din 16 februarie 2000] Curtea a apreciat că stocarea datelor cu privire la profesia reclamantei constituie o ingerință în viața privată a acesteia, întrucît este vorba de o informație cu caracter personal raportată la o persoană determinată sau determinabilă.

Garanția conferită de art.8 vieții private a unei persoane poate fi invocată în limitele în care ea dorește să păstreze secretul acesteia. În acest plan, menționăm că persoana, prin propria ei activitate, își face publică viața privată, fiind lipsită imperativ, prin efectul legii, de posibilitate de a alege. Legea în

cauză afectează de o manieră directă și permanentă drepturile, exprimată prin ingerința disproporționată în viața privată a persoanei, întrucât individul este ținut sub sancțiune juridică (contravențională și/sau penală) să facă public codul personal (IDNP-ul). Legea nu prevede o altă posibilitate de exercitare a dreptului – la alegerea celui interesat – decât cea impusă de lege.

4.2. Dacă ingerința este proporțională scopului urmărit.

Prin modificările operate în Codul Fiscal statul urmărește *pe de o parte* crearea unor condiții mai confortabile pentru administrarea fiscală, or cetățeanul X și notarul sau avocatul X, dacă obțin venituri din mai multe surse, având coduri fiscale distincte trebuie să depună 2 declarații pe venit. Pe de altă parte prin crearea incomodităților și transferul în spațiul public a codului personal al avocatului, notarului etc. statul încalcă dreptul la viața privată garantat de Constituție.

Conform art. 28 din Constituție statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată. Articolul. 54 alin.(2) din Constituție indică că Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. În același context Convenția (art.8 alin.2) impune expres ca ingerința să fie prevăzută în lege și să constituie o măsură necesară într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

În afara acestor condiții expres prevăzute în textul Convenției, în jurisprudența constantă a Curții se mai reține în plus că ingerința trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

Ingerința statutului în datele cu caracter personal nu este proporțională scopului urmărit, or, comoditatea administrării fiscale nu se include în situațiile în care Constituția Republicii Moldova și Convenția CEDO admit restricții și limitări.

Cu privire la analiza necesității ingerinței, Curtea europeană a statuat (*S. și Marper c. Marii Britanii*), cerințele conform cărora legislația internă trebuie să prevadă garanții efective pentru a împiedica utilizarea datelor cu caracter personal care nu sunt conforme cu exigențele art. 8 din Convenție. Necesitatea unor asemenea garanții este cu atât mai pregnantă cu cât datele cu caracter personal sunt suspuse unei administrări automate. Dreptul intern trebuie să asigure că astfel de date sunt pertinente și neexcesive raportat la finalitatea pentru care au fost înregistrate.

Pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal IFPS urmează să înregistreze Registrul Fiscal de Stat în care se ține evidența contribuabililor în Registrul de stat al operatorilor de date cu caracter personal, ceea ce nu s-a făcut. În aceste condiții statul nu poate asigura garanții pentru protecția datelor cu caracter personal stocate în acest registru.

În lumina celor relatate consider că această ingerința în viața privată a *oricărui notar public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori* nu este proporțională scopului urmărit.

4.3. Discriminarea indirectă.

Discriminarea indirectă reprezintă situația în care o lege, o politică sau o practică aparent neutră are un impact negativ disproporționat asupra unei persoane sau a unui grup de persoane, fără ca diferența de tratament aplicată să poată fi justificată în mod obiectiv și rezonabil.

Observăm că în rezultatul modificărilor operate în Codul Fiscal, din totalitatea persoanelor cu forma organizatorico juridică de persoană fizică codul personal va fi utilizat ca cod fiscal doar pentru activitatea notarului public, cabinetului avocatului, persoanei care practică activitate particulară de detectiv și de pază, executorului judecătoresc, biroului individual al mediatorului, biroului asociat de mediatori. În același timp pentru întreprinderile cu statut de persoană fizică, conform art. 163 alin1) CF numărul de identificare de stat (creat și înscris în Registrul unităților de drept) indicat în decizia de înregistrare, eliberată de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, sau în documentul ce permite practicarea activității reprezintă codul fiscal al contribuabilului.

Adițional, conform Legii cu privire la avocatură există 2 forme de organizare: cabinet al avocatului cu statut de persoană fizică și birou asociat de avocați cu statut de persoană fizică. Codul fiscal al biroului asociat de avocați va fi unul diferit de codul fiscal al cabinetului avocatului.

În cauza Thlimmenos c. Greciei, Curtea europeană a statuat că art. 14 nu interzice numai tratamentul diferentiat aplicat persoanelor aflate în situații similare sau analoge fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă, ci și lipsa unui tratament diferentiat aplicat persoanelor ce se afla în situații semnificativ diferite, interzicând astfel discriminarea indirectă.

4.4. Ingerința este prevăzută de lege dar cât de previzibilă și accesibilă este?

Sarcina statului, prin art. 23 alin. (2) din Constituție este de a face accesibile toate legile și actele normative.

Prevederile legale referitoare la atribuirea codului fiscal *oricărui notar public, cabinet al avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori* constată o contradicție conceptuală, fapt ce generează imprecizia și o previzibilitate redusă a legii, or *biroului asociat de avocați și biroul asociat de mediatori nu pot avea în calitate de cod fiscal codul personal, deoarece sînt constituite de mai multe persoane.* Altă contradicție conceptuală apare la utilizarea de către legiuitor a noțiunii de „persoană fizică” și a unor noțiuni nedefinite în codul fiscal legate de atribuirea codurilor fiscale. Așadar, după cum s-a evidențiat conform art. 3 pct.3) Cod fiscal legiuitorul stabilește că persoana fizică semnifică:

- a) cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin, apatrid;
- b) forma organizatorică cu statut de persoană fizică, potrivit legislației, inclusiv întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier), dacă prezentul cod nu prevede altfel.

Pe de altă parte art. 162 Cod fiscal prevede:

(1) În conformitate cu prezentul cod, se atribuie cod fiscal:

- a) oricărei persoane juridice. întreprinderi cu statut de persoană fizică;

b) oricărei persoane fizice – cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid – care dispune de obiecte impozabile sau care are obligații fiscale, conform legislației fiscale, sau care a obținut dreptul de a exercita o anumită activitate în baza patentei de întreprinzător;

Observăm, că în art.162 lit. „b” legiuitorul utilizează noțiunea de persoană fizică și totodată specifică care anume persoane fizice – enumerând expres cele indicate la lit. „a” din pct.3) al art.3 (noțiunea persoanei fizice), precum și cei care au obținut dreptul de a exercita o anumită activitate în baza patentei de întreprinzător. Evidențiem că în această enumerare nu se includ și forma organizatorică cu statut de persoană fizică, inclusiv întreprinzătorul individual și gospodăria țărănească (de fermier). Astfel legiuitorul stabilește un cerc restrâns de persoane în dependență de criteriul de atribuire a codului fiscal.

Pe de altă parte în art. 162 alin.(1) lit. „a” ca o categorie distinctă sunt „persoane juridice, întreprinderi cu statut de persoană fizică”. Codul fiscal în art. 3 nu conține definiția termenului „întreprindere cu statut de persoană fizică” (sunt definite noțiuni ca „întreprinzător individual, gospodărie țărănească”, dar nu și cea indicată în art. 162 alin.(1) lit. „a”. Nici Legea nr. 220/19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nu conține noțiunea de „întreprindere cu statut de persoană fizică”). Totodată codul fiscal în art. 3 stabilește noțiunea de „Activitate de întreprinzător” definită drept „orice activitate conform legislației, cu excepția muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfășurată de către o persoană, având drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit.”. Reieșind din această prevedere, precum și pct.13 din art.3 CF activitatea desfășurată de notarul public, cabinet al avocatului, a persoanei care practică activitate particulară de detectiv și de pază, a executorului judecătoresc, a biroului mediatorului, a biroului asociat de mediatori, constituie activitate de întreprinzător (care au calitatea de agenți economici), și urmează a fi interpretată sistemic în cadrul reglementărilor fiscale.

Datorită inconsecvenței sistemice a legiuitorului în utilizarea noțiunilor de „persoană fizică, întreprinderi cu statut de persoană fizică etc.”, rămâne neclară aplicabilitatea prevederilor din art. 163 alin. (2) și (6), precum și a prevederii din art. 165 alin. (6), cu privire la atribuirea codului fiscal pentru notarul public, cabinet al avocatului, a persoanei care practică activitate particulară de detectiv și de pază, a executorului judecătoresc, a biroului mediatorului, a biroului asociat de mediatori. Dacă să acceptăm consecvența terminologiei juridice și tehnica legislativă de expunere ar reieși că toate aceste categorii de contribuabili nu se încadrează în nici una din prevederile din art. 162 lit. (a) și (b) și nu este clară aplicabilitatea art. 163 alin. (2) și (6) și art. 165 alin. (6). Această situație a apărut ca urmare a excluderii subiecților indicați fără corelarea cu alte prevederi legale. La etapa actuală nu există un mecanism clar pentru implementarea acestor prevederi.

În contextul celor relatate mai sus evidențiem că o normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. [...] legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...]” (Hotărârile CEDO în cauzele *Silver versus Regatul Unit; Vergu contra României* din 11 ianuarie 2011; *Beyeler v. Italy*, 33202/96, din 05.01.2000; *Hutten-Czapska împotriva Poloniei* (GC), nr. 35014/97, CEDO 2006-VIII). Așadar, reglementarea normativă trebuie să corespundă criteriului de accesibilitate, precizie și previzibilitate în aplicare, standard care lipsește în reglementările introduse prin Legea nr. 324.

Totodată, în jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că: “[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (Hotărârea CEDO *Păduraru versus România*).

În același sens, potrivit articolului 3 alin.(2) din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative: “Actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei [...]”.

Prin aceste reglementări de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, avînd claritatea și previzibilitatea necesară.

Astfel considerăm că prevederile contestate nu asigură un echilibru just între interesele *notarului public, cabinet al avocatului, a persoanei care practică activitate particulară de detectiv și de pază, a executorului judecătoresc, a biroului mediatorului, a biroului asociat de mediatori*, impunîndu-le o povară individuală excesivă. Deci, iarăși distingem încălcarea art. 46 din Constituție și art. 1 din Protocolul I CEDO.

Astfel, norma supusă controlului constituționalității instituie o restrîngere nejustificată a notarului public, cabinetului avocatului, oricărei persoane care practică activitate particulară de detectiv și de pază, oricărui executor judecătoresc, birou individual al mediatorului, birou asociat de mediatori drepturilor fundamentale și nu corespund criteriilor prevăzute de articolul 54 din Constituție.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1), litera a) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Codului jurisdicției constituționale, solicit:

Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite controlul constituționalității asupra următoarelor prevederi din Codul fiscal:

- alin.6 din art.165 Cod Fiscal care prevede că „Evidența obligațiilor fiscale ale persoanelor fizice se ține pe baza codurilor fiscale trecute în Registrul fiscal de stat din Registrul de stat al populației.”

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorată Curte,

Deputatul

